

zaključke. Reči o vsebini spisa kaj več, je težavno, ker je knjiga pisana zelo zgoščeno, pa bi je moral vsaj polovico prepisati. Vsekakor dobi čitatelj zelo nazorno predstavo o povsem negativnem značaju demokratičnih osnovnih načel, zaradi katerega se morejo prazne formule politične demokracije upravičeno napolniti s prav raznoliko vsebino, kakor pač najbolj prilaga časovnim in krajevnim konkretnim razmeram. Tu vidimo pravzrok, zakaj se demokracija tako raznovrstno pojmuje in kako je morala desorientacija, ki je zbog te neenakosti pojmovanja pri narodih, vladah in voditeljih nastala, polagoma demokratizmu izpodkopati ugled in veljavo.

Iz avtorjevih izvajanj sledi nadalje tudi, zakaj so morala sredstva demokratične vladavine sčasom odreči. Saj se je moral parlamentarizem, ki se ga poslužuje demokracija kot svojega glavnega socialno-tehničnega sredstva, in ki je po svojem izvoru prav za prav sredstvo fevdalne opozicije proti absolutističnim težnjam vladarjev in obenem sredstvo gospodovanja fevdalnega sloja nad drugimi, izkazati kot neadekvatna institucija demokratskega režima in roditi razočaranje, kakor smo ga tudi v naši državi dosti doživeli. Vladati se vendar pravi močansko odločati in odrejati, večinsko načelo pa, ki ustreza demokratičnim osnovam, kakor so se pojmovale doslej, odločujoče volje ljudstva-suverena ni znalo organizirati, marveč je vnašalo v politično življenje desorientiranost. Ker so se neuspehi nevarno gromadili, se je v občem mnenju jelo uveljavljati prepričanje, da demokracije ni pojmovati pravno, individualistično, marveč sociologično, kolektivistično. Poedinec se smatra čimdalje manj kot vrednota, na njegovo mesto stopa skupnost, narod, socialni razred, ki si poedinca čisto podredi, tako da črpa svoje interese, svojo bitnost in osebnost čisto iz nje in je čisto prežet s pasivno kolektivno zavestjo. Demokratična misel se osvobaja od liberalne in njenih institucij ter prične legitimirati drugačne institucije, med njimi v našem času predvsem diktatorične. Na taki idejni preusmeritvi prehajamo danes v dobo namerne in sistematične likvidacije demokratičnega parlamentarizma. Z začudenimi očmi gledamo, kako nastaja, kjer je konstelacija pogojev ugodna, neka nova vrsta vladavine, pa naj jo imenujemo že ljudsko avtoritativno državo, nacionalno ali razredno avtokracijo, demokratično diktaturo ali avtokratično demokracijo ali drugače; o imenih in definicijah je med državoslovci dosti učenih sporov.

A recenzijsko poročilo more dati le medel odsev. Naj čitatelj sam vzame Kušejevo knjigo v roke in pogleda, kako čisto znanstveno, brez predsodkov in hladnokrvno razvozluje dialektične mreže demokratične osnovne ideologije in pojasnjevalno raztenčuje njene oficijelne miselne konstrukcije, ki so včasih zamotane. To vsebinsko bogato knjižico bi še prav posebej priporočal mladim juristom in politikom, pa tudi vsem ljudem, ki jim je kaj na tem, da na političnem področju ne slovó neupravičeno kot inteligentni. *Albin Ogris.*

Mattanovich Drago: Elektrotehnika I. Osnove in stroji. Zbirka »Kosmos«. Ljubljana, 1933.

Z izdajo te knjige, ki jo je arhitekt J. Mesar kar najlepše, skoroda prerazkošno opremil, je hotela Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani izpolniti vrzel v naši poljudnoznanstveni literaturi.

Mattanovich sam pravi v uvodu, da je imel namen, da na preprost način obrazloži zakone elektrotehnike in opiše njeno mnogovrstno uporabo. Njegova

knjiga da ni učna knjiga in da ni namenjena elektrotehniku-strokovnjaku. V skladu s tem je zasnoval knjigo in razporedil snov. Pri tem se je izogibal matematiki in je uporabil pri razlagi po večini primerne zglede iz mehanike. Tudi veliko število (114) res lepih slik in risb naj bi olajšalo razlago.

Kljub najboljšemu pisateljevemu prizadevanju pa dvomim, da bo knjiga ustregla svojemu namenu. Kajti delo bo tudi za povprečno izobraženega čitatelja, recimo maturanta, dokaj trd oreh in čitatelj se bo le z veliko težavo preril preko marsikaterega mesta v knjigi, ako ni bil že od prej zadosti podkovan v elektriki in ako ne pozna vsaj osnovnih pojmov elektrotehnike. Pisati poljudno knjigo, je tudi umetnost. Za zgled, kako je treba pisati poljudno, a obenem jasno in znanstveno pravilno, bi lahko bili avtorju Vidmarjeva knjiga „Zanimivosti elektrotehnike in njenega gospodarstva“ in Andréjeva „Radioaparati.“

Toda težji stil in manj gibčen jezik ne bi bila še tako huda nedostataka. Z dobro voljo in vztrajnostjo bi se čitatelj vendar znašel v knjigi, ako ga ne bi motilo nešteto nejasnosti in netočnosti v besedilu. Res je, da sta po avtorjevi izjavi pregledala rokopis univerzitetni docent inž. V. Koželj in univerzitetni asistent B. Vajda, ki sta pisatelja opozorila na marsikateri nedostatek. Toda takih nedostatkov je v knjigi še mnogo.

Tako piše avtor na strani 10.: „*Električni tok* lahko primerjamo z vodnim tokom, oziroma pravilneje z množino vode, ki teče v določenem času skozi cev. Kakor je mogoče, da teče skozi isto cev več ali manj vode, tako je mogoče, da teče po isti žici več ali manj toka. *Jakost* električnega toka merimo v *amper-jih*.“ Avtor premalo jasno loči med električnim tokom in jakostjo električnega toka. Električni tok lahko primerjamo z vodnim tokom, jakost električnega toka pa z množino vode, ki teče v določenem času (točneje v časovni enoti) skozi cev. Ta nejasnost se vleče skozi vso knjigo. Le redkokje rabi avtor izraz „jakost toka“, ki ga je sam definiral, največkrat govori kratko le o „toku“ tudi tam, kjer bi bil natančnejši izraz nujno potreben. Na strani 12. govori o „višini toka“, enako na strani 32. o „efektivni višini toka“, na strani 29. pa o „velikosti toka“.

Iz besedila za Ohmov zakon na strani 13.: „Tok (pravilno jakost toka) je premo sorazmeren napetosti in obratno sorazmeren upor“, nikakor še ne sledi obrazec

$$\text{tok} = \text{napetost} : \text{upor}.$$

Na desni strani obrazca bi moral biti še sorazmernostni faktor, ki je enak 1 le pri primerno izbranih enotah za jakost, napetost in upor. Sicer pa docela pogrešam v knjigi definicijo omenjenih enot. Pripomnim naj tudi, da se je udomačila sklanjatev amper, ampera.

Nejasen je na strani 14. stavek: „Padec napetosti zmanjša razpoložljivo napetost. Zato jo (koga ali kaj?) moramo od nje (od koga ali česa?) vedno odšteti.“ Enako na strani 16. stavek: „Prej smo videli, da moramo imeti neko (!) napetost, če želimo, da teče tok skozi žico z določenim (!) uporom.“

Čudno se čita na strani 17.: „Namesto z uporom lahko računamo tudi z obratno vrednostjo (čigavo?), to je s provodnostjo, ki se meri v siemens-ih. Vedno velja, da je število siemensov enako eni (neimenovani števniki se ne sklanjajo!) deljeno s številom ohmov.“ Saj je to samo definicija obratne vrednosti.

V poglavju o „delu in učinku“ je trditev, da „je delo vedno združeno s pojmom časa, ker rečemo, da moramo določeno delo izvršiti v določenem času“ nepravilna in jo pobija avtor sam, ko razlaga takoj nato pojem „učinek“. Premalo jasen je tudi, ko piše: „Naravno je, da zavisi električni učinek od napetosti in od porabljenega toka.“ Ne glede na nesrečno frazo „naravno je“, ki je pri fizikalnih problemih neumestna, bo čitatelj v dvomu, kaj je „porabljeni tok“. Bržkone bo razumel pod tem imenom množino elektrike, ki je šla skozi žico. V tej domnevi ga podkrepljuje avtor sam, ker pravi malo pozneje, da se meri poraba toka v amperskih urah, dočim se meri jakost toka v amperih. Zaradi tega ne bi smel v takem primeru govoriti o učinku, temveč o energiji (delu). Učinek električnega toka zavisi od tokove jakosti.

Neumljiv bo čitatelju na strani 20. odstavek: „Namesto voltov lahko ustavimo (v obrazec za učinek) tudi ohme in je učinek podan s sledečim izrazom:

$$\text{watti} = \text{amperji}^2 \times \text{ohmi}.$$

Na ta način (na kateri način? Ali s tem, da ustavimo namesto voltov ohme?) določujemo navadno toplotne izgube, ki nastanejo zaradi prehoda električnega toka in ki jih imenujemo Jouleovo toploto... V bistvu sta oba izraza za učinek istovetna. Iz enega lahko dobimo drugega s pomočjo (?) zavisnosti (?) ohmovega zakona.“

Na koncu poglavja o delu in učinku čitamo v odstavku o vodosilnih (!) napravah o „vodni sili 1000 konjskih sil energije“. Isto se ponovi na naslednji strani še enkrat. In vendar je avtor malo prej razlagal, da je energija delo in ne učinek in da merimo le učinek s konjskimi silami. Na strani 64. pa izve čitatelj, da energijo lahko „ustvarimo“.

Na strani 22. čitamo, da magnet ne pritegne drugih kovin razen železa. Kaj pa nikelj? Težko bo čitatelj razumel odstavek o magnetnem polju, ki se glasi takole: „Za določitev jakosti magnetnega polja, to je magnetne indukcije, uporabljamo kot merilo število silnic na kvadratni centimeter, katero število (katero?) se imenuje tudi gauss.“ Razlaga elektromagneta na strani 27. sestoji iz niza na sebi pravilnih stavkov, ki pa so med sabo brez prave zveze.

Na strani 31. moti napačni besedni red v stavku: „V našem primeru bo tok tudi izmeničen.“ Pravilno bi se glasilo: „V našem primeru bo tudi tok izmeničen.“ Isto napako sem izsledil tudi na strani 41., kjer bi se moral stavek „Ker rabimo za ustvarjanje električnega polja tudi napetost“ pravilno glasiti „Ker rabimo napetost tudi za ustvarjanje električnega polja“, in na strani 62. v stavku „Elektroliza je tudi elektrokemičen pojav“ (pravilno: „Tudi elektroliza je elektrokemičen pojav“). (Konec prih.) — Lavo Čermelj.

Boško Tokin: Terazije. Roman posleratnog Beograda. Beograd, 1932. 153 str.

Ako je kdo opremil svoje delo z navedenim, mnogo obetajočim podnaslovom, bi se bil pač moral zavedati obeh elementov, ki se skrivata v njem, in one somernosti med njima, ki je porok vrednosti te knjige. „Roman“, in to „posleratnog Beograda“. Tokin je tedaj hotel podati probleme prestolnice v umetniško zaokroženi obliki. Pri tem pa je prva plat pretegnila tako zelo, da so „Terazije“ sicer zanimiva, dokumentarična in vidovita knjiga o Beogradu; ali roman to vendarle ni, ni umetniška sinteza, marveč samó nekakšna svojevrstna kro-

končati.“ Kljub temu se v drugi polovici knjige včasih zdi, da se znanstveni vrvež presilno razbesneva, da si je pisatelj preveč nitk napletel, preveč vozlov zadrnil in se sam s težavo izvija duhovom, ki jih je bil priklical in razgibal. Uravnovešena sorazmernost med sočnim življenjem in suhoparno znanstvenostjo se polagoma prevesi v obširno znanstveno pojasnjevanje na škodo prejšnje nazornosti in prepričevalnosti. Le radovednost mislečega duha brni v čitatelju kot napeta struna do poslednje strani.

Važne prvine Feiglove umetnosti so dovtipnost, duhovičenje in besedne igre. Te prvine so pisatelju tako važne, da se jim ne odpove niti tedaj, ko mora zaradi njih značaj kakšne osebe malo izkriviti, polagajoč svojim osebam prefeiglovsko izražanje na jezik; primerjaj Rjavčevo pripovedovanje (str. 33) ali govorjenje zmanjšane Nežice (str. 106). Včasih se mu posrečijo dobri utrinki, n. pr. nasvet redarju, ki bi rad kadil, kjer je to prepovedano: „Kadite skrivaj, pa vam ne bo treba nobenega dovoljenja“ (str. 89), ali misel, da izumi večajo brezposelnost (str. 35). Izmed besednih iger omenimo: „je pogodila njegove nemišljene misli“ (str. 21), „se moraš izogibati skoraj neizogibnih tujk“ (str. 32), „je tehtna, če tehtna dve sto in trideset kilogramov“ (str. 81), „pritlikavec mu je bil zrasel preko glave“ (str. 95), „širijevega spremljevalca, ki nima nobenega posebnega imena in živi ob pridevniški milosti svojega večjega brata, so zvezdoslovci vsega preiskali“ (str. 141).

Jezik je dober in skrben, slovniško prečesan; kak redek kuštrček je še ostal: vezajoč (= vezoč, str. 14), brisajoč (str. 45) in brisoč (= brišoč, str. 98), Pri od strele okleščinem hrastu (= Pri hrastu, ki ga je bila strela oklestila, str. 23), kjer končuje (= se končuje) park (str. 23), ta prevažen (= prevažni) izum (str. 36), svoj bistven (= bistveni) okus (str. 110), izprazne (= izprazni, str. 37), drugačnega sem se (= si) te predstavljala (str. 43), od tu (= odtod, str. 75). Lipovka je šla (str. 51) za Rupnico in se je spačila v Lipnico. Nova bo beseda „nezarjavljiv“ (str. 17), morda tudi „započetba“ (str. 111).

Tako leposlovje hoče in mora biti predvsem zabavno. To lastnost ima „Čarovnik brez dovoljenja“ v zelo visoki meri. Ovitek (Julče Božič?) nazorno in učinkovito tolmači naslov.

A. Budal.

Mattanovich Drago: Elektrotehnika I. Osnove in stroji. Zbirka „Kosmos“. Ljubljana, 1933. (Konec.)

Na strani 33. je pisano, da je „tok vedno posledica (!) napetosti“. Na naslednji strani je v stavku „Koristni učinek in koristno delo sta vedno pozitivna in eventualno negativno delo moramo pač odšteti od koristnega pozitivnega dela“ beseda „koristnega“ odveč, ker bi sicer čitatelj mislil, da imamo tudi nekoristno pozitivno delo.

Na isti strani razlaga avtor pravilno razliko med *navideznim* in *pravim učinkom*, pozneje pa govori ponovno o nekem *resničnem učinku* celó v istem stavku, kjer govori o pravem učinku.

Na strani 36. beremo: „Računati moramo namesto Ohmovega upora (pravilno: namesto z Ohmovim uporom) z navideznim uporom.“

Nejasen je odstavek o faznem premiku na strani 37. Glasi se takole: „Cos φ je namreč pri faznem zaostajanju 0° enak 1,0, kar se pravi, da je navidezni učinek enak pravemu, medtem ko je pri faznem premiku 90° , to je pri čisto induktivni obtežbi, enak 0, 0. V tem zadnjem primeru resničnega učinka sploh ni, čeprav je navidezni učinek lahko prav velik in čeprav teče mogoče velik

tok.“ Pravilno bi se glasilo ta odstavek približno takole: „ $\cos \varphi$ je pri faznem zaostajanju 0° enak 1, pri faznem zaostajanju 90° pa 0. V prvem primeru je pravi učinek enak navideznemu (ne obratno!), v drugem primeru pa pravega (ne resničnega!) učinka sploh ni, čeprav je navidezni učinek lahko jako velik in čeprav gre po vodu jak (ne velik!) tok.“

Res je, kar trdi avtor na strani 48., da „imamo namreč pri trofaznem sistemu vsega tri žice na razpolago in mora zato tok, ki priteče po eni žici, oziroma fazi, odteči po ostalih žicah, kajti druge poti tok nima“, toda dvomim, da je s tako argumentacijo čitatelju obrazložil bistvo trofaznega toka, da je namreč vsota vseh treh tokov vedno enaka 0, ne glede na morebitno spojitve žic, po katerih tok gre. Avtor sam piše manj točno, da je tok ene faze vedno enak (pravilno: nasproten) toku obeh drugih faz skupaj.

Akumulator razlaga avtor na strani 60. takole: „Akumulator sestoji iz svinčenih plošč, ki se nahajajo v razredčeni žvepleni kislini. Ena plošča je negativna, druga pozitivna. Ti plošči pa nista enaki, temveč sta različni spojinj svinca.“

Netočno je, kar trdi avtor o elektrolizi na strani 62.: „Če pošljemo namreč električni tok skozi poljubno tekočino, na primer vodo, vidimo, da se delajo mehurčki na elektrodah...“ in na strani 63., da namreč „z istosmernim tokom lahko razkrojimo vse tekočine“. Zaman bo prav pri navedenem primeru čakal na mehurčke pri elektrodah, kajti kemično čista voda ni elektrolit. Avtor sam pa ponovno hvali v svoji knjigi olje kot najboljši izolator in olje je vendar tekočina.

Končni odstavek o elektrolizi je nekam preveč eliptičen. „Namesto ponikljanja se rabi v novejšem času tudi pokromanje, ker je krom bolj trda in zaradi tega bolj trpežna kovina. Podobno se predmeti tudi lahko posrebrijo, pozlatijo itd.“

Na strani 76. pravi avtor, da imenujemo rotor pri stroju za istosmerni tok tudi *kotva*. Ali ni kotva lahko tudi stator?

Po razlagi remanentnega magnetizma (stran 85.) ima čitatelj vtis, da je remanentni magnetizem posebna vrsta magnetizma.

Banalen je stavek na strani 88.: „Dvopolni sinhronski stroj ima pri 50 periodah na sekundo točno 3000 obračajej“ (na minuto namreč), saj jih mora imeti toliko, ker ima minuta točno 60 sekund.

Število ovojev ni odvisno od napetosti, kakor trdi avtor na strani 97., temveč je napetost zavisna od števila ovojev.

Poglavje o živosrebrnih usmernikih je premalo umljivo. Že razlaga katode je netočna. Avtor namreč piše: „Ako žari v brezračnem prostoru kovinsko telo, imenovano katoda, izžareva tudi elektrone, to je najmanjše negativne dele elektrike, ki gredo do pozitivnega pola, do anode.“ Iz tega bi sledilo, da imamo posebna kovinska telesa, ki se imenujejo katode. Dalje bi sledilo, da katoda izžareva poleg elektronov še druga telesa ali žarke, poleg tega pa tudi, da imamo samo eno vrsto elektrike, da pa ima ta elektrika pozitivne in negativne dele. Tudi ostalo razlago živosrebrnega usmernika bo čitatelj težko razumel.

Marsikje motijo pri čitanju razne po nepotrebnem in na nepravem mestu vrinjene besede, tako na strani 23. beseda „tako rekoč“ v stavku „nastanejo

tako rekoč sklenjene črte“ ali na strani 47. beseda „recimo“ v stavku „V njem imamo valj recimo iz izolirne snovi“.

Ako na eni strani zmanjšajo ti nedostatki vrednost knjige, jo na drugi strani močno zviša „strokovni elektrotehnični slovar“ na koncu knjige. Slovar, ki ga je sestavil avtor s sodelovanjem Ljubljanske sekcije Udruženja jugoslovanskih inženjerjev in elektrotehnikov, Elektrotehničnega instituta ljubljanske univerze in Tehničnega oddelka banske uprave in ki ga je z jezikovne strani pregledal prof. dr. Anton Breznik, je res dober in prinaša mnogo deloma tudi docela novega gradiva za tako zaželeni tehnični slovar.

Iz velikega števila izrazov naj navedem samo nekatere: izravnalna baterija (Pufferbatterie), brnalo in brnič (Summer), samonapojna črpalka (selbstansaugende Pumpe), dvojnostičen (Compound-), generator s povečanim zamašnim momentom (Schwungradgenerator), gospodarnost (Wirtschaftlichkeit), iskriti (feuern), izklop (Ausschaltung), jalov učinek (Blindleistung), razkrečen jambor (A-Mast), kotaljka (Fahrrolle), moznik (Dübel), navitje (Wicklung), obojka (Muffe), oglavek (Endverschluss), pestnik (Wellenkopf), zračna rega (Luftspalt), sponka (Klemme), tlinka (Glimmlampe), smični upor (Schiebewiederstand), uzmenik (Wechselrichter).

Posebno pa so mi ugajali razni izrazi na —ač, kakor na primer: nabirač, odjemač, plavač, ki jih avtor loči od izrazov: nabiralec, odjemalec, plavalec.

Slovar obsega dva dela: slovensko-nemški in nemško-slovenski del. Ali bi ne bilo spričo sedanjih učnih načrtov srednjih šol umestno navesti tudi francoske izraze?

Nepotrebno se mi zdi, pri vseh slovenskih samostalnikih tako v enem kakor v drugem delu slovarja navajati tudi spol. Zadostovalo bi to pri besedah, ki bi dopuščale kak dvom. Tako pa se je pripetilo, da se vprav pri enem takem samostalniku, namreč pri izrazu „protiutež“, ki bi po končnici lahko bil moškega ali ženskega spola, navaja v obeh delih slovarja napačni spol, namreč m. namesto f.

Potrebna je tudi doslednost v ortografiji. Na strani 121. čitamo „auto-transformator“ in „avtomat“. Da ne gre zgolj za tiskovno napako, izhaja iz dejstva, da si sledita izraza v gornjem redu.

Izraz „tokokrog“, ki ga navaja slovar in ki ga uporablja avtor v spisu, ni baš posrečen. Nastal je po nemškem izrazu „Stromkreis“ in po napačni analogiji s „krogotokom“ (Kreislauf). Zakaj ne bi rabili rajši izraza „tokovni krog“, saj govori tudi naš avtor ponovno o „tokovnem loku“, ali kratko o „krogu“ vsaj tam, kjer bi ne bilo kake nejasnosti.

Razni izrazi na „-iteta“, kakor: intenziteta, induktiviteta, polariteta, rentabiliteta, stabiliteta, bi lahko dobili bolj domačo obliko: intenzivnost, induktivnost, polarnost, rentabilnost, stabilnost.

V slovarju sem izsledil samo izraz „sinhronski“, avtor pa rabi v spisu poleg tega tudi izraz „sinhron“, posebno v zvezi „sinhrono število obračajev“. Oblika sinhron je nepravilna, pravilno bi se glasila sinhronen, sinhronena, sinhroneno. Ker je ta gotovo vse prej kakor lepa, naj ostane tedaj samo pri obliki „sinhronski“. Isto naj velja tudi glede izraza „homogenški“. (Avtor piše na strani 28. o „homogenem“ polju.)

Te pripombe pa naj nikanar morda ne zmanjšujejo vrednosti slovarja ali knjige, obratno, želim samo, da bi bile nasvet za sestavo drugega dela knjige, ki se nam obeta, kajti naš knjižni trg je preskromen, da bi lahko dobili v do-

glednem času drugo izdajo te knjige ali drugo knjigo o tem predmetu. Zaradi tega morajo biti pisatelji in založniki pri izdaji poljudnoznanstvenih knjig čimbolj previdni in pazljivi.

Lavo Čermelj.

IZ SRBSKO-HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI. Vladislav Kušan: Lišće na vjetru. (Lirika.) Leon Kaiser: Variante na stare teme. (Proza.) Zagreb 1932. 134 str.

Kušan je brez dvoma lirski talent; je pa še jako neizkristaliziran, ne toliko formalno, kolikor vsebinsko. Le tako je moči razumeti nihanje med sladkobnim artizmom (Pastorale, Clown i colombina), med impresionistično pokrajinsko pesmijo (Starinski pejzaž, soneti), med nekaterimi religioznimi nastrojenji (Stara kapelica), pa spet med dvema, tremi posrečeno danimi socialnimi naglasi (Balada iz predgrada) itd. Pesnik zategadelj ni umel vseh teh raznolikih tonov enotno ubrati in tako zbirka pogreša predvsem notranjega sosledja, posamezne pesmi so si nesomerne in se medsebojno odbijajo. Kušanova izraznost je poleg tega dostikrat nekam starinska. Svoj pravi obraz je našel v pesmih „Ulični pjevači“, „Mutno veče“, „Appassionato“, naravnost fascinirala pa me je ekspresijska „Môra“ s silovito dinamiko razpoloženja in njemu idealno adekvatnim ritmom (učinkovite daktilske rime, ki jih ima srbskohrvatski jezik prav obilno, ki jih je pa poezija še vse premalo izčrpala).

Drugi del knjige ni enakovreden prvemu. Te novele so polne nekega verbalnega artizma pa pogosto osladnega poetizma. So to nekam salonske, gizdalinsko uglajene in sentimentalne stvarce brez skupnega problemskega stržena, iz večine zares samo variante na stare ter, priznajmo, že zelo obrabljene in sodobnemu človeku nezanimive teme. Večkrat je bledeča in prisiljena liričnost nezadostno nadomestilo notranje brezčuvstvenosti, in sicer spretno pisanje ne more utajiti odsotnosti stvariteljskega imperativa, pristne tvorne strasti. Tako so n. pr. „Erato“, „Jedan život“, „Umiranje jednog psa“ in „Priča“ docela neprepričevalna delca. Tudi uvodna, bojda ideološka „Gospodine moj...“ je necelovita, idejno neorganska; nejasna je tudi zaključna pesem v prozi, dasi nosi nekaj močnejših poudarkov. Najboljše so „Dijete“, „Snijeg počinje lepršati“ in zlasti „Njegova prva riječ“ z zasnutkom precejšnje dramske in psihološke vrednosti —, da le ne bi tudi teh novel habili verbalnost, motnost in starinski stil.

Radovan Košutić: Ide mladi maj!... Beograd 1932. 91 str.

Tej liriki bi na prvi pogled prisodil značaj otroških pesmi. No, in vendar je jasno, da se nam hoče ta knjiga predstaviti kot povsem prava, umetna poezija; tako nam na skoro sto straneh neverjetno naivno varira en sam motiv, namreč, kako „ide maj vragolan, nasmejan, kao dan obasjan, ogrejan“ — in to v izrazu in formi srednjeverstnih romantikov pred približno sto leti (Granuće zore, te zore rane — zore rane nasmejane, belom lalom uvenčane; zore rane razblistane, rujnom ružom opasane — razdragane zore rane). V tem zvončkljanju do skrajnosti preživelega pesniškega načina kajpak ni ne lirike ne kakršnekoli pristopnosti današnjemu času.

Velibor Gligorić: Oni, koji odlaze. Beograd 1932. 45 str.

Drobna knjižica kritike, šesta svoje vrste. Pisec razčlenja Dučićevo „Blago Cara Radovana“, Šantića, naše neohumaniste (Knežević, Velimirović, Vujić, Dvorniković i. dr.), Slobodana Jovanovića, delovanje Matice Srpske, beograj-